

SF

eridas

Jack McDevitt

IEŠKOTOJAS

440 PASAULINĖS FANTASTIKOS AUKSO FONDAS

Knjgute.lt

Jack McDevitt
"IEŠKOTOJAS"

Mokslinės fantastikos romanas

Prieš daugybę tūkstančių metų žvaigždėlaivis "leškotojas" išskrido iš diktatoriškos Žemės kosmoso gelmėn ieškoti naujų planetų ir, pasak legendų, pradingo nežinion.

Prabėgus daugybei amžių į relikto medžiotojo Alekso Benedikto rankas patenka keistas puodelis, kuris, kaip manoma, kitados buvo "leškotojo" inventoriaus dalis. Štai tuomet prasideda neįtikėtini įvykiai skrydis pro įstabiausius žvaigždžių spiečius, susitikimai su Dirbtiniais Intelektais, keisčiausiomis dvasių avataromis...

Iš anglų kalbos vertė VAIDAS AUGŪNAS
Serija "Pasaulinės fantastikos Aukso fondas"
440 tomas. Serija įkurta 1990m.

Jack McDevitt - SEEKER

New York, ACE Books, 2005

Copyright © by Jack McDevitt, 2005

Cover art copyright © David B. Mattingly, 1996

Vertimas į lietuvių kalbą © leidykla "Eridanas", 2008

Elektroninė versija © Knygute.lt, 2012

PROLOGAS

Maloniai informuojame gerbiamus lankytojus, kad šiandien draudžiama leistis visomis nuokalnėmis, išskyrus Mėlynąją trasa. Visoje slidinėjimui skirtoje teritorijoje tebėra realus sniego lavinų pavojus. Lankytojams patariame pasilikti trobelėje arba apsvarstyti galimybę praleisti dieną mieste.

1398m. pagal Pakraščio kalendorių

Veskotas žinojo, kad yra miręs. Margarita irgi turėjo nedaug galimybių išgyventi. Kaip ir jųdviejų duktė. Jis nuosekliai laikėsi instrukcijų, pasiliko viduje, o štai dabar vaduojasi mirtimi, prislėgtas tonomis ledo ir uolų. Aplinkui girdėjosi raudos bei klyksmai, padrikai skambantys iš viską apgaubusios tamsos.

Jis virpėjo nuo šalčio, dešinė vyriškio ranka buvo sutrupinta ir prismeigta nukritusios medinės sijos. Skausmo jis nebejautė. Rankos

taip pat.

Veskotas mąstė apie Deliją. Gyvenimas tik prasidėjo, o jau praktiškai garantuotai buvo sugriautas. Ašaros sruvo jo skruostais. Ji taip norėjo pabūti kalnuose.

Vyriškis užmerkė akis ir pabandė susitaikyti su savimi. Pabandė mintyse atsidurti "Sakalo" denyje, kuriame sutiko Margaritą. Tai buvo nepakartojami metai. Veskotas visuomet žinojo, jog išauš diena, kai jis panorės, kad viskas, kas jam nutiko iki šiol, pasikartotų iš naujo.

"Sakalas".

Dieve. Jis suprato, kad jeigu Margaritai nepavyko ištrūkti iš pastato, jų atradimas žus kartu su jais. Delija žinojo, tačiau buvo per jauna suprasti.

Jie niekam nepasakė! Tik Mačiui. Matis žino.

Veskotas pabandė stumtelėti sija, siekdamas išlaisvinti prispaustą galūnę. Pamėgino pakeisti rankos laikyseną ir įrėmė kojas į medgalį. Jis turi išgyventi bent tiek, kad viską jiems papasakotų. Dėl visa ko...

Tačiau Margarita turėjo išgyventi. Ji negalėjo žūti.

Dieve, maldauju.

Klyksmai ir šūksniai aplinkui ėmė rimti, ret-

karčiais pasigirdavo tik tylios aimanos. Kiek laiko jau praėjo? Atrodė, jog nuo tos akimirkos, kai trobelė sugriuvo tiesiog ant jo, prabėgo ne viena valanda. Kodėl iki šiol nepasirodė gelbėtojai?

Jis įsiklausė į sunkų savo paties alsavimą. Grindys sudrebėjo, nurimo, tuomet vėl sudrebėjo. Tada, nurimus požeminiams smūgiams, kai visi svetainėje galvojo, kad pavojus gal jau praėjo, jis išgirdo netikėtą dundėjimą. Susirinkusieji pažvelgė vienas į kitą, kai kurie pašoko bėgti, kiti tarsi suakmenėję sėdėjo savo vietoje. Šviesos užgeso, sienos įgriuvo į vidų. Vyriškis mano, kad grindys įlūžo ir jis atsidūrė įkalintas rūsyje. Tačiau nėra tuo įsitikinęs. Bet tai ir nesvarbu.

Tolumoje pasigirdo sirenos. Pagaliau.

Jis dar kartą stumtelėjo ranką slegiančią siją. Nebesijautė susijęs su savo kūnu. Pasitraukė gilyn į save ir žvelgė į aplinką iš vidaus, tarsi koks stebėtojas, tūnantis urve. Po juo vėl sudrebėjo žemė.

Veskotas norėjo patikėti, jog Margarita išgyveno. Kupina kunkuliuojančios energijos, nepakartojama, beveik aiškiaregė Margarita, kurios niekas niekada nenustebindavo. Atrodė visiškai neįmanoma, kad ji būtų pakliuvusi į

visą šią kebeknę, nustumta į gyvenimo užribį vienui vienos tragiškos akimirkos. Ji grįžo į kambarį pasiimti palikto megztinio. Išbėgo likus vos keliasdešimt sekundžių iki viskam prasidedant. Užkopė laiptais ir amžiams dingo iš jo gyvenimo.

Ir Delija. Bute. Aštuonerių metų. Purkštaujanti, nes negavo leidimo išeiti iš namų viena. Man nerūpi, kad jie tvirtina, jog Mėlynoji trasa yra saugi, palauksime, kol išgirsime, kad viskas gerai. Butas buvo trečiame aukšte, nukreiptas į pastato fasadą. Galbūt jai pavyko išsigelbėti. Jis meldėsi, jog abi jo šeimos narės šiuo metu stovėtų sniege netoli nelaimės vietos ir nerimautų, kas nutiko *jam*.

Kai buvo paskelbtas įspėjimas, jie tvirtino, jog stovykla saugi. Saugi ir tvirta. Neikite laukam ir jums niekas negresia. Sniego griūtis čia nebaisi.

Jis nusišypsojo tamsoje.

Svetainėje jie sėdėjo su naujausia savo pažįstama. Brėja Tokia-Ar-Kitokia, kuri buvo kilusi iš jo gimtojo miestelio. Pabudusi Margarita ištarė kažką panašaus į "judu nesuvalgykite visų kiaušinių vieni, aš tuojau grįšiu" ir išėjo. Slidininkų grupė stovėjo prie paradinių durų, liedami pagiežą dėl perdėto pavojaus lygio ir

besiskųsdama, kad Mėlynoji trasa tinka tik pradedantiesiems. Dvi porėlės įsitaisiusios tarp vazonuose vešinčių augalų mėgavosi arbata. Tvirtai suręstas vyras, išvaizda panašus į teisėją, leidosi laiptais. Pilkai žaliu švarkeliu vilkinti mergina ką tik prisėdo prie pianino ir ėmė groti.

Margarita turėjo kaip tik pakankamai laiko pasiekti kambarį iki incidento pradžios. Susirinkusieji svetainėje iš nustebimo plačiomis akimis žvelgė į juos supančius svečius. Antrasis krestelėjimas pavertė baimę kambaryje beveik apčiuopiama. Kiek jis atsiminė, niekas neklykė, tačiau žmonės pašoko iš savo kėdžių ir puolė prie išėjimų.

Brėja, vidutinio amžiaus tamsiaplaukė atosogaujanti mokytoja, dirstelėjo per langą, bandydama suprasti, kas dedasi lauke. Jis sėdėjo taip, kad nepajėgė nieko įžiūrėti, tačiau jo plaukai pasistojo piestu, vos tik išvydo ją žioptelint ir išgirdo persigandusiu balsu sušnibždant: *bėkite*. Daugiau neišleidusi nė garso, ji nubloškė kėdę ir pasileido link durų.

Lauke pasirodė sniego siena ir prislėgė bėglius. Ji ritosi glotniai, ritmiškai, beveik su choreografinėmis mintimis. Krištolinis potvynis, tekančis kalno šlaitu, apglėbiantis medžius bei rie-

dulius ir stumdama juos tol, kol pagaliau pasiekė didžiulį akmenį, žymintį stovyklos ribas. Jam bežiūrint, ji kažką prarijo. Viskas vyko taip greitai, kad nesugebėjo suprasti, ar aukos būta vyro, ar moters. Kažkas bandė bėgti.

Veskotas ramiai sėdėjo, žinodamas, jog nuo šio pavojaus užuoglaudos neras. Gurkštelėjo kavos. Atrodė, kad laikas sustojo. Registratoriaus imitacija mirkstelėjusi išsijungė. Taip pat pasielgė šeiminkas ir vienas iš durininkų. Slidininkai prie durų išsisklaidė.

Veskotas giliai įkvėpė. Galinė ir šoninės sienos įgriuvo į svetainę, jis pajuto smarkų skausmą bei kritimo sukeltą nesvarumą.

Kažkur trinktelėjo durys.

Kažkas šlapio tekėjo žemyn vyriškio krūtine. Kuteno, bet jis negalėjo pasikasyti.

Brėja taip ir neišbėgo iš svetainės. Tikriausiai ji buvo vos už kelių metrų. Buvo be galo sunku kalbėti. Atrodė, jog oro plaučiuose beveik neliuko. Tačiau jis sugebėjo ištarti jos vardą.

Tolumoje pasigirdo balsai. "Čionai". Bet tai buvo vyriškas balsas.

Tada jis išgirdo po sunkiais batais šiugždantį sniegą.

"Hari, pažiūrėk, ar įmanoma jį iš ten ištrauk-

ti."

Kažkas kasė.

"Paskubėk."

Tačiau atsakymo iš Brėjos nesigirdėjo.

Jis dar pabandė surikti, kad jie suprastų, jog jis čia, tačiau pritrūko jėgų. Vis viena nėra jokios prasmės. Margarita žinojo, kad jis įkliuvo į bėdą, ir ji tikrai turėjo būti netoliese, kartu su gelbėtojais bandydama jį aptikti.

Artėjo dar gilesnė tamsa. Nuolaužos, ant kurių jis gulėjo, blanko, ir Veskotas nustojo mąstyti apie paslaptį, kurią juodu su Margarita žinojo, nustojo jaudintis dėl jį prismeigusios sijos. Margaritai viskas gerai. Turi būti gerai.

Pagaliau jis išsiveržė iš šio kalėjimo.

1

...Tačiau tikriausią (Egipto kapavietės) senovės įspūdį sudarė maždaug 200 Bendrosios eros metais atėniečių lankytojų iškeverzotas piešinys. Ir žinojimas, kad jiems ši vieta atrodė lygiai tokia pat archajiška, kaip ir jų keverzonės man.

Volfgangas Korbinas

"Vandalas ir Vergė", 6612 B. e. m.

1429-ieji, prabėgus trisdešimt vieneriems metams

Stotis buvo kaip tik ten, kur Aleksas manė ją būsiant - tryliktajame Gideono V mėnulyje. Pastarasis buvo dujinis gigantas be jokių išskirtinių bruožų, išskyrus tą, jog sukosi ne apie saulę, o aplink užgesusią žvaigždę. Orbita buvo iškrypusi ir, pasak ekspertų, dar po kelių šimtų tūkstančių metų ji nuskries į debesis bei pradings amžiams. Tačiau šiuo metu jis buvo mūsų.

Stotį sudarė keturių kupolų darinys ir radijo teleskopų bei sensorių puokštė. Jokios prabangos. Viskas - tiek kupolai ir elektroninė įranga, tiek aplinkui riogsančios uolos - buvo tamsios, dėmėtai oranžinės spalvos, kurią apšvietė tik purvo rudumo dujinis milžinas ir vienodai ruda jo žiedų sistema. Nesunkiai galėjai suprasti, kodėl niekas nepastebėjo stoties keleto planinių "*Inspekcijos*" vizitų metu. Gideonas V ką tik tapo vos trečiaja žinoma kelijiečių palikta kosmoso stotimi.

- Didinga, - pratarė priešais peržiūros sritį sukryžiuotomis rankomis stovintis Aleksas.

- Vieta? - pasiteiravau. - Ar tu?

Jis kukliai nusišypsojo. Abu puikiai žinojome,

kad jam nesiseka vaizduoti kuklų.

- Benediktas smogia vėl, - tariau aš. - Kaip tau pavyko tai perprasti?

Net negalėčiau pasakyti, ar kada nors regėjau Aleksą pasipūtusį. Bet tądien buvo panašus į tai.

- Esu tikras šaunuolis, argi ne?

- Kaip tau pavyko? - operacijos metu nuolat abejojau jo išvalgomis, tad dabar jis alpėjo iš laimės.

- Visai paprasta, Kolpat. Tuoju paaiškinsiu.

Ir, žinoma, paaiškino. Kaip ir visuomet. Pasi-naudodamas vaizduote, sunkiai dirbdamas bei metodiškai rūšiuodamas detales. Tirdamas siuntimo įrašus, skaitydamas istorijos knygas, asmenines biografijas ir visus kitus prieinamus šaltinius. Jis susiaurino paieškos sritį ir padarė išvadą, kad Gideonas V yra ideali vieta cent-ruui, iš kurio kelijiečiai galėjo vykdyti tiriamą-sias operacijas. Beje, romėniškas V dangaus kūnui buvo suteiktas ne dėl to, jog tai buvo penktasis sistemos pasaulis. Tiesą sakant, jis buvo vienintelis, kitus pasaulius prarijo arba iš orbitų išsviedė praskrendanti žvaigždė. Šis kataklizmas nutiko prieš ketvirtį milijono me-tų, taigi suprantama, kad liudininkų nebuvo.

Tačiau likusio dangaus kūno elipsinė orbita, apdorojus duomenis kompiuteriu, leido daryti išvadas, jog tokių būta. Nežinia tik kiek. Kai kurie astrofizikai buvo įsitikinę, kad be Gideonno V čia buvo dar keturi pasauliai, nors kai kurie kiti spėliojo, jog jų galėjo būti netoli dešimties.

Iš tikrųjų to niekas tiksliai nežinojo. Tačiau už kelių šimtų šviesmečių nuo artimiausios apgyvendintos planetos įsikūrusi stotis būtų tapusi tikru lobiu Vaivorykštės Verslui. Išgyvendami savo aukso amžių, kelijiečiai buvo romantiška tauta, iki širdies gelmių atsiduodami filosofijai, dramai, muzikai ir tyrinėjimams. Kalbama, kad jie įsibrovė į Aurelijaus spiečių giliau nei bet kuri kita žmonijos grupė. Gideonas V tai pasiekiant atliko vieną svarbiausių vaidmenų. Aleksas buvo įsitikinęs, kad Baseine jie pasistūmėjo dar toliau. Jeigu taip, radinių turėjo būti gerokai daugiau.

Prieš keletą amžių kelijiečiai staiga ėmė risti žemyn. Prasidėjo pilietinis karas, vyriausybės visame gimtajame pasaulyje pasinėrė į chaosą. Už juos turėjo laiduoti kiti Pakto organizacijai priklausantys nariai. Kai didysis sąmyšis baigėsi, baigėsi ir jų aukso amžius. Jie prarado užsidegimą, tapo konservatyvūs, ėmė

daugiau dėmesio kreipti į prabangą nei skirti laiko tyrinėjimams. Šiandien jie yra tikriausiai labiausiai regresuojanti planetinė visuomenė visoje Konfederacijoje. Kelijiečiai didžiuojasi savo buvusia didybe ir bando naudotis ja tarsi savotiška aura. *Štai kokie mes esame.* Bet svarbiausia tai, kokie jie buvo.

Atrodė, jog bokštų būklė buvo gera. Mums besileidžiant juodu dangumi, Alekso akys spindėjo vis didėjančiu pasitenkinimu. Matėsi pustuzinis mėnulių: jie buvo blyškūs, vaiduokliški, vos išskiriami menkoje centrinės žvaigždės skleidžiamoje šviesoje. Jeigu nežinotum, kad jie yra, galėtum ir nepastebėti.

Atsargiai nuleidau laivą. Kai korpusas palietė žemę, išjungiau variklius ir lėtai atkūriau gravitacijos sąlygas laive. Kol aš vykdžiau šią užduotį, kurią Aleksas paprastai vadindavo moteriško atsargumo pertekliumi, jis nekantriai laukė. Aleksas visuomet nekantraudavo pradėti, motyvuodamas, jog laikas nelaukia. Jam patikdavo vaidinti šį vaidmenį. Tačiau ir jam nepatikdavo nemalonūs netikėtumai. O jų išvengimas buvo viena iš mano užduočių. Prieš daugelį metų įklimpau į kraterio daubą ir jis iki šiol neleidžia man to pamiršti.

Netikėtumų nebuvo. Aleksas man akinamai nusišypsojo, padėjo už puikiai atliktą darbą ir taip toliau. Pokalbis apie privalėjimą skubiai šiaušti pirmyn buvo kuriam laikui atidėtas, kol Aleksas iki valios pasimėgaus prieš jį atsiveriančiais vaizdais. Atsidūręs tokioje vietoje, kuri lankytojų nesulaukė šimtus, o gal ir tūkstančius metų, niekada negali žinoti, ką joje atrasi. Kai kuriose įrengti mirtini spąstai. Kitoje įgriūdavo grindys ar tekdavo brautis per sienas. O štai viena stotis "Apžvalgos" komandos apsilankymo metu tiesiogine to žodžio prasme išlėkė į orą, kai jie bandė patekti į patalpą, kurioje dėl techninio gedimo buvo susidaręs pernelyg didelis oro spaudimas.

Žinoma, visuomet tikiesi, kad tave pasitiks atviras šliuzo liukas ir patalpų žemėlapis. Kaip kad jiems pasisekė Liutyje.

Atsisegiau saugos diržus ir palaukiau Alekso. Pagaliau jis giliai atsiduso, atpalaidavo savuosius, apsisuko kėdėje, iš jos išsiropštė ir užsimetė ant pečių deguonies balionų komplektą. Patikrinome, ar veikia radijas ir vienas kito kostiumų sandarumą. Kai viską baigėme, sumažinau slėgį bei atidariau liuką.

Kopėčiomis nusileidome ant trapios planetos paviršiaus. Smėlis ir geležies skiedros....